

Nedervlaams

Schrijf.be-white paper met richtlijnen
voor het gebruik van Standaardnederlands,
en voor vervlaamsing of verhollandsing

Nedervlaams

Vlaams voor Nederlanders en Nederlands voor Vlamingen

Dit document beschrijft de richtlijnen die Schrijf.be, het toonaangevende Nederlandstalige tekstbureau, volgt om knopen door te hakken bij taalverschillen

tussen Vlaanderen en Nederland. En dat zowel voor Nederlandstalige copywriting (voor het hele taalgebied of voor Vlaanderen of Nederland alleen), als voor het 'vervlaamsen' van teksten geschreven door Nederlanders (p. 3), als voor het 'verhollandsen' van Vlaamse teksten (p. 6).

Noord-zuidtaalchaos

Dit document wil enige helderheid in de taalchaos scheppen. Chaos die ontstaat doordat het Nederlands in het noorden en het Nederlands in het zuiden steeds meer van elkaar afwijken. Dat heeft zijn weerslag op de bedrijfscommunicatie – websites, brochures, persberichten, enz. Want welke keuze maakt een tekstschrijver? Gaat hij onwrikbaar voor Standaardnederlands (SN) – ook als hij daarmee een deel van de doelgroep buitenspel zet? Of vergaloppeert hij zich aan Vlaamse tussentaal? Waar ligt de 'taalgrens'?

Professionals kiezen voor duidelijkheid

In dit document beschrijft Schrijf.be[®] waar *zijn* grenzen liggen. Zeventien jaar van copywriting voor duizenden Vlaamse én Nederlandse klanten, en vele maanden van onderzoek, discussie en finetuning gingen eraan vooraf. We publiceren deze richtlijnen als hulp bij de keuzes die u maakt in uw bedrijf. Neem ze over of smeed ze tot ze perfect passen bij uw organisatie. Streef zo naar een uniforme aanpak van al uw geschreven communicatie. Zo toont u aan dat u met het Nederlands even professioneel omspringt als met uw dienstverlening.

Twijfelgevallen

Hoeft u met dit document in de hand dan nooit meer te twijfelen? Toch wel. Want taal is geen wiskunde: ze laat zich nooit helemaal vangen in regels. Bovendien evolueert ze, waardoor ze de richtlijnen vroeg of laat inhaalt. Twijfelen of discussiëren over een heikele taalkwestie is dan ook geen teken van zwakte. Net zomin als uw mening vroeg of laat bijschaven.

Géén pamflet

Wat is dit document níét? Een pamflet waarmee Schrijf.be op de taalbarricades klimt.

Dit is géén pleidooi voor de standaardtaal – wel voor een standaardaanpak van het geschreven Nederlands in het bedrijfsleven. En die aanpak is inderdaad gestoeld op de grootste gemene deler: Standaardnederlands, zoals Van Dale dat gebruikt.

We wensen u alvast veel moed en volharding bij het ontwarren van de noord-zuidtaalknopen! En is dit voer voor discussie? Laat dan van u horen op schrf.be/nedervlaams.

Schrijf.be[®]

Terminologie

De taalexperts maken u, en ons, het leven moeilijk. Want de diverse (versies van) woordenboeken en taalorganisaties maken er een potje van. Ze gebruiken exotische beschrijvingen om een woord al dan niet als 'Vlaams' te bestempelen, zoals: Belgisch-Nederlands; Belgisch-Nederlands, algemeen; Belgisch-Nederlands, niet algemeen; Belgisch-Nederlands, spreektaal: in België, niet algemeen; standaardtaal in België.

Schrijf.be hanteert **vijf categorieën**. Daarbij gebruiken we bewust 'Vlaams' en 'Hollands' om de tegenstelling scherp af te lijnen in zo kort mogelijke bewoordingen. 'Vlaams' en 'Hollands' houden geen enkel waardeoordeel in en verwijzen in dit document uitdrukkelijk niet naar dialectvormen:

- Hollands betekent 'uit (heel) Nederland'.
- 'Vlaams' betekent 'uit de Belgische regio Vlaanderen'.

- **SN** (Standaardnederlands): standaardtaal in het hele taalgebied volgens de taalinstanties.

Zowel Nederlanders als Vlamingen zouden deze woorden, constructies en uitdrukkingen moeten begrijpen.

ST <i>(rijden, auto)</i>	Belgisch	Hollands
Standaard	SB <i>(kinesist i.p.v. fysiotherapeut)</i>	SH <i>(mkb i.p.v. kmo)</i>
Niet-standaard	NV <i>(camionette i.p.v. bestelwagen)</i>	NH <i>(porem i.p.v. gezicht)</i>

- **SV** (Standaardvlaams)

Standaardtaal in Vlaanderen: alle Vlamingen begrijpen deze woorden, constructies en uitdrukkingen, maar Nederlanders vaak niet. De Nederlandse Taalunie duidt zulke woorden aan met 'standaardtaal in België', de *Dikke Van Dale* met 'Belgisch-Nederlands' of 'Belgisch-Nederlands, algemeen'.

- kinesist (SH = fysiotherapeut)

- **NV** (Niet-Standaardvlaams)

Vlaams, maar *niet* door alle Vlamingen geaccepteerd. Hieronder valt spreektaal, dialect en tussentaal. De *Dikke Van Dale* noemt dit 'Belgisch-Nederlands, spreektaal', 'Belgisch-Nederlands, niet algemeen', of 'Belgisch-Nederlands, pregnant'.

- terug (SN = weer)

- **SH** (Standaardhollands)

Standaardtaal in Holland: alle Nederlanders begrijpen deze woorden, constructies en uitdrukkingen, maar Vlamingen vaak niet. De Nederlandse Taalunie duidt zulke woorden aan met 'standaardtaal in Nederland', de *Dikke Van Dale* met 'in Nederland' of 'Nederlands'.

- 06-nummer (SN = gsm-nummer)

- **NH** (Niet-Standaardhollands)

Hollands, maar niet door alle Nederlanders geaccepteerd – zoals spreektaal en dialect. De *Dikke Van Dale* duidt die woorden aan met 'Nederlands, niet algemeen', 'Nederlands, Bargoens', 'Nederlands, informeel' of 'Nederlands, vulgair'.

- poreem (SN = gezicht)

Wie is uw doelgroep?

Als Schrijf.be uw tekst vervlaamst, zal de Vlaamse lezer niet merken dat de originele tekst door een Nederlander is geschreven. Dat garanderen we met deze gestandaardiseerde werkwijze:

1. Samen kiezen we het vervlaamsingsniveau

Wie is uw doelgroep? Met uw input bepaalt onze copywriter het '**vervlaamsingsniveau**' (zie p. 4):

- alleen SN (Standaardnederlands) in het héle taalgebied
 - SN, maar Standaardvlaams (SV) mag ook
 - SN & SV, maar Niet-Standaardvlaams (NV) mag ook

2. Samen kiezen we de schrijfformule

Wat heeft uw brontekst nodig om te scoren bij de doelgroep? Soms is het voldoende om enkele woorden aan te passen. En soms is alles herschrijven de beste optie.

Uw Vlaamse copywriter adviseert u welke **formule** het beste werkt voor uw tekst.

Bij twijfel krijgt u een voorbeeldje in drie kolommen, waaruit u zelf kiest.

Vlaams herschrijven + kwaliteitsbewaking + eindredactie

Onze copywriter *herschrijft* de tekst volledig. Daarna gaat de werktekst achtereenvolgens naar onze kwaliteitsbewaker, die de tekst inhoudelijk finetunet, en naar onze eindredacteur die elke fout rechtzet. Deze formule heeft twee voordelen: de inhoud is overtuigender en de stijl is consistent.

Vlaamse eindredactie

Alleen onze eindredacteur grijpt in. Hij vervangt de Hollandse woorden, begrippen en zinswendingen volgens de richtlijnen die horen bij het gekozen vervlaamsingsniveau.

Tikfouten en fouten op het gebied van grammatica, spelling, interpunctie en consistentie worden verbeterd. Eindredactie zorgt ook voor uniformiteit en signaleert ongewenste gedachtesprongen.

3. U bestelt uw keuze

U bevestigt uw keuzes:

- vervlaamsingsniveau: SN, SV of NV;
- schrijfformule: Vlaams herschrijven of Vlaamse eindredactie.

Uw doelgroep en het teksttype bepalen de taal die u gebruikt. Wilt u klanten aantrekken via Google of een magazine? Zijn het jongeren of senioren? Uitsluitend Gentenaars of Kortrijkzanen? Overleg met uw copywriter, en hij vertelt u welk vervlaamsingsniveau u het beste gebruikt. Daarna volgt hij deze richtlijnen:

SN (Standaardnederlands)

Vervang een Hollands **concept** of een Hollandse **term** door het Vlaamse equivalent.

wethouder > schepen

mkb > kmo

Vervang SN door SN dat **gebruikelijker** is in Vlaanderen.

~~na aan het hart~~ (SN) > nauw aan het hart (SN)

SV (Standaardvlaams)

Vervang SN en SH door SV.

~~de klok rond~~ (SN) > 24 uur op 24 (SV)

~~fysiotherapeut~~ (SH) > kinesist/kinesitherapeut (SV)

~~pinpas~~ (SH) > ~~betaalkaart~~ (SN) > bankkaart (SV)

NV (Niet-Standaardvlaams)

Vervang SN, SH of SV door NV voor specifieke doeleinden.

~~om te lachen~~ (SN) > voor te lachen (NV)

~~jus d'orange~~ (SH) > fruitsap/appelsiensap (NV)

(bijv. *blog van een lokale sportclub*)

~~kipkap~~ (SV) > uufflakke (NV in Gent)

~~metselen~~ (SV) > metsen (NV)

Opmerking voor SEO-teksten

Gaat het om een SEO-tekst? Vervang SH of SN dan door SV of NV, als daar beduidend meer naar wordt gezocht.

~~dekvloer~~ (SN) > chape (SV)

~~aanhangwagen~~ (SN) > remorque (NV)

Hoe gaat uw copywriter te werk?

NL > VL

Benieuwd hoe de Schrijf.be-copywriters een vervlaamsing aanpakken? Dit is hun houvast:

Regel 1: schrijf SN

Optie 1: de tekst is bestemd voor het hele taalgebied: SN

Richtlijn	Voorbeeld(en)
Bestaat er geen SN-woord? Vermeld dan beide termen als 'SV (SH)'.	kmo (mkb) bvba (bv)
Bestaat er wél een SN-woord, dat in Vlaanderen verkeerd of niet begrepen wordt? Gebruik dan het SN-woord, gevolgd door de SV-variant tussen haakjes.	milieupark (Vlaanderen: containerpark) deurtelefoon (Vlaanderen: parlofoon)

Optie 2: de tekst is bestemd voor Vlaanderen: SN, behalve in de volgende gevallen:

Richtlijn	Voorbeeld(en)
De SN-variant heeft niet overal in het hele taalgebied dezelfde betekenis.	binnen 24 uur > binnen de 24 uur
De SN-variant klinkt de Vlaamse lezer vreemd in de oren of hij kent de betekenis niet.	open dag > opendeurdag
Er bestaat geen SN-woord.	kmo (mkb), bvba (bv) > kmo, bvba
<i>Wordt de tekst uitgesproken (bijv. speech of telefonische enquête)? Zoek dan de limieten op van wat qua taalgebruik toelaatbaar of gangbaar is voor de doelgroep.</i>	metselen (SN) > metsen (NV)

Regel 2: klant is koning

Vraagt de klant specifiek om één of meerdere SV- of NV-term(en)? Dan <i>krijgt</i> hij die.	chauffage (NV)
---	----------------

Regel 3: Google is keizer

Gaat het om een SEO-tekst ? Gebruik de meest geschikte zoekterm voor de doelgroep die de klánt wil bereiken, ook als die zoekterm geen SN is. SH én NH kunnen hier: Google beslist!	chape (SV) remorque (NV)
--	-----------------------------

Wie is uw doelgroep?

Als Schrijf.be uw tekst verhollandst, zal de Hollandse lezer niet merken dat de originele tekst door een Vlaming is geschreven. Dat garanderen wij met onze gestandaardiseerde werkwijze:

1. Samen kiezen we het verhollandsingsniveau

Wie is uw doelgroep? Met uw input bepaalt de copywriter het **'verhollandsingsniveau'**:

- ↘ alleen **SN** (standaardtaal) in het héle taalgebied
 - ↘ SN, maar Standaardhollands (**SH**) mag ook
 - ↘ SN & SH, maar Niet-Standaardhollands (**NH**) mag ook

2. Samen kiezen we de schrijfformule

Wat heeft uw brontekst nodig om te scoren bij de doelgroep? Soms is het voldoende om enkele woorden aan te passen. En soms is alles herschrijven de beste optie.

Uw Hollandse copywriter adviseert u welke **formule** het beste werkt voor uw tekst.

Bij twijfel krijgt u een voorbeeldje in drie kolommen, waaruit u zelf kiest.

Hollands herschrijven + kwaliteitsbewaking + eindredactie

Onze copywriter *herschrijft* de tekst volledig. Daarna gaat de werktekst achtereenvolgens naar onze kwaliteitsbewaker, die de tekst inhoudelijk finetunet, en naar onze eindredacteur die elke fout rechtzet. Deze formule heeft twee voordelen: de inhoud is overtuigender en de stijl is consistent.

Hollandse eindredactie

Alleen onze eindredacteur grijpt in. Hij vervangt de Vlaamse woorden, begrippen en zinswendingen volgens de richtlijnen die horen bij het gekozen verhollandsingsniveau.

Tikfouten en fouten op het gebied van grammatica, spelling, interpunctie en consistentie worden verbeterd. Eindredactie zorgt ook voor uniformiteit en signaleert ongewenste gedachtesprongen.

3. U bestelt uw keuze

U bevestigt uw keuzes:

- verhollandsingsniveau: SN, SH of NH;
- schrijfformule: Hollands herschrijven of Hollandse eindredactie.

Verhollandsingsniveaus

Uw doelgroep en het teksttype bepalen de taal die u gebruikt. Wilt u klanten aantrekken via Google of een magazine? Zijn het jongeren of senioren? Hoog- of laagopgeleiden? Overleg met uw copywriter, en hij vertelt u welk verhollandsingsniveau voor u werkt. Daarna volgt hij deze richtlijnen:

SN (Standaardnederlands)

Vervang een Vlaams **concept** of een Vlaamse **term** door het Hollandse equivalent.

~~schepen~~ > wethouder

~~kmo~~ > mkb

Vervang SN door SN dat **gebruikelijker** is in Holland.

~~herstellen~~ (SN) > repareren (SN)

~~begane grond~~ (SN) > gelijkvloers (SN)

SH (Standaardhollands)

Vervang SN en SV door SH.

~~schoonbroer~~ (SN) > zwager (SH)

~~kinesist~~ (SV) > fysiotherapeut (SH)

NV (Niet-Standaardhollands)

Vervang SN, SH of SV door NH voor specifieke doeleinden.
(bijv. *blog van een lokale sportclub*)

~~dropje~~ (SN) > drukje (NH) (Zeeland)

~~boterham~~ (SN) > sjmouwer (NH) (Limburg)

~~eerstejaarsstudent~~ (SN) > feut (NH) (jongerentaal)

Opmerking voor SEO-teksten

Gaat het om een SEO-tekst? Vervang SN of SV dan door SH of NH, als daar beduidend meer naar wordt gezocht.

~~vlieringtrap~~ (SN) > vlizotrap (SH)

Hoe gaat uw copywriter te werk?

Benieuwd hoe de Schrijf.be-copywriters een verhollandsing aanpakken? Dit is hun houvast:

Regel 1: schrijf SN

Optie 1: de tekst is bestemd voor het hele taalgebied: SN

Richtlijn	Voorbeeld(en)
Bestaat er geen SN-woord? Vermeld dan beide termen als 'SH (SV)'.	mkb (kmo) bv (bvba) vwo (aso)

Optie 2: de tekst is bestemd voor Holland: SN, behalve in de volgende gevallen:

Richtlijn	Voorbeeld(en)
De SN-variant heeft niet overal in het hele taalgebied dezelfde betekenis.	stappen > wandelen
Er bestaat geen SN-woord.	mkb (kmo), bv (bvba) > mkb, bv
<i>Wordt de tekst uitgesproken (bijv. speech of telefonische enquête)? Zoek dan de limieten op van wat qua taalgebruik toelaatbaar of gangbaar is voor de doelgroep.</i>	

Regel 2: klant is koning

Vraagt de klant specifiek om één of meerdere SH- of NH-term(en)? Dan <i>krijgt</i> hij die.	metworst (SH) smeerkees (SH)
---	---------------------------------

Regel 3: Google is keizer(tje)

Gaat het om een SEO-tekst ? Gebruik altijd de meest geschikte zoekterm voor de doelgroep die de klánt wil bereiken, ook als die zoekterm geen SN is. SH én NH kunnen hier: Google beslist!	vlaflip (SH) skûtsje (NH)
---	------------------------------